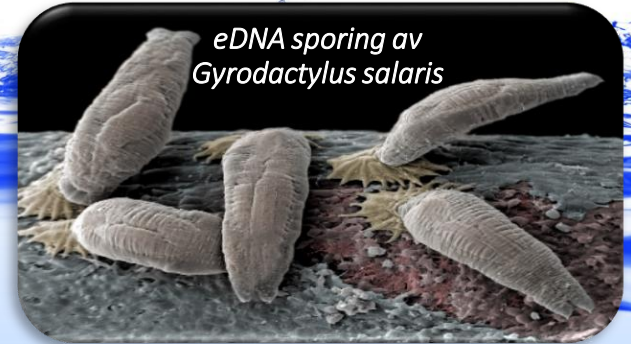

Akvatisk smitteovervåkning med miljø-DNA

Trude Vrålstad

Forskningsgruppe Fiskehelse

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

UNIVERSITY OF COPENHAGEN

UiO : University of Oslo

Evira
Finnish Food Safety Authority Evira

Norsk institutt for vannforskning

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

NORWEGIAN
ENVIRONMENT
AGENCY

Mattilsynet

The Research Council
of Norway

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

Haakon Hansen

Trude Vrålstad

Sigurd Hytterød

Johannes
Rusch

David
Strand

Mari
Darrud

Forskningsgruppe
Fiskehelse

Miljø-DNA = Environmental DNA =

eDNA

«Genetisk materiale hentet fra miljøprøver uten noen åpenbare tegn på biologisk kildemateriale»

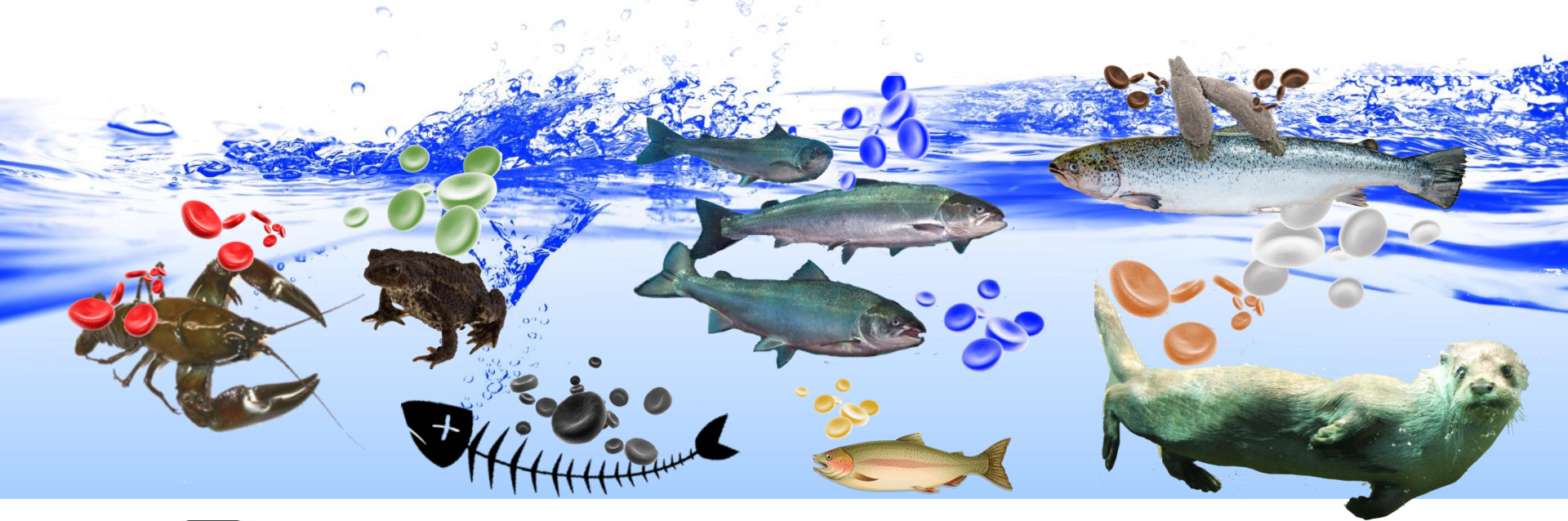

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

Kilder til eDNA

- Akvatiske dyr avgir celler med DNA til vannmiljøet gjennom avføring, hud, urin, sperm, egg, slim, blod, døde individer

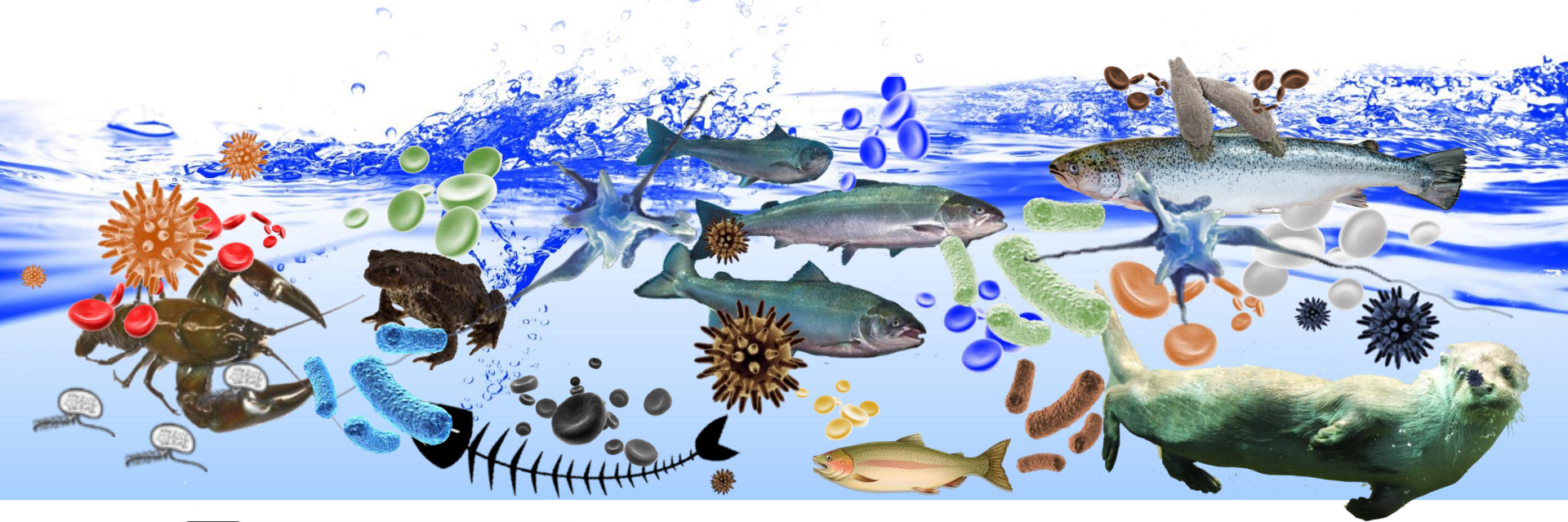

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

Kilder til eDNA

- Mikroorganismer inkludert sykdomsfremkallende patogener (smittestoff) er i vannmiljøet, eller frigis fra smittede dyr

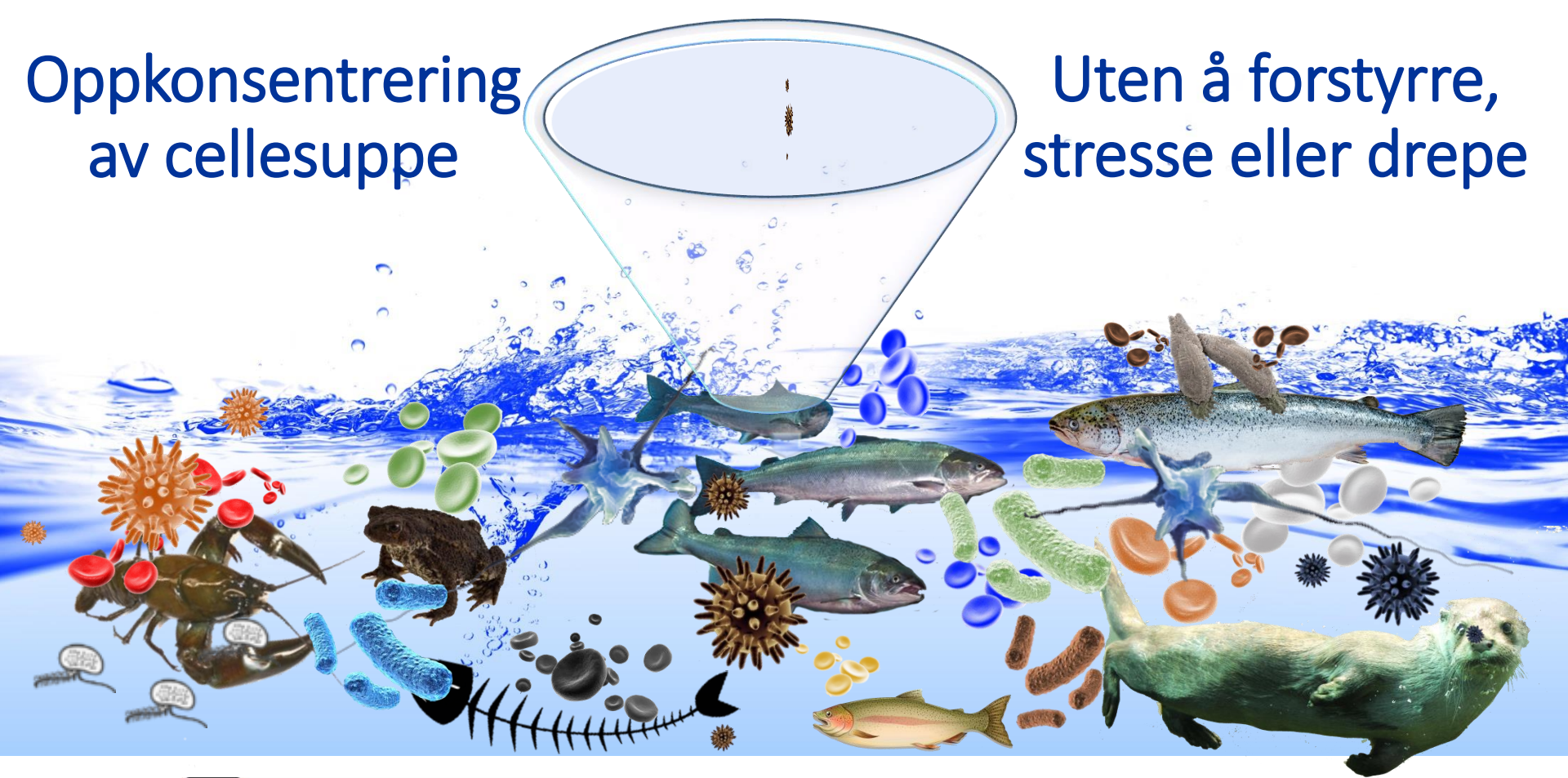

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

Oppkonsentrering av celledsuppe

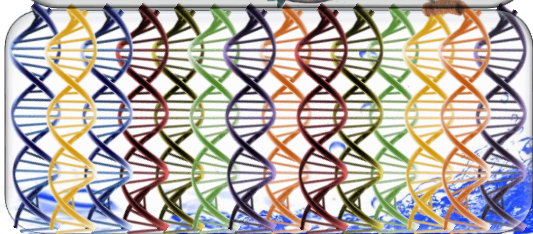
Uten å forstyrre, stresse eller drepe

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

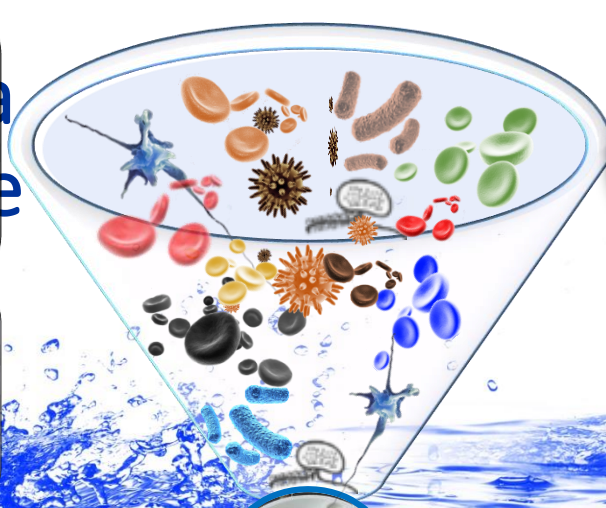

Nye/ukjente smittestoff
eDNA isoleres fra
filtrert rensesuppe
Biodiversitet

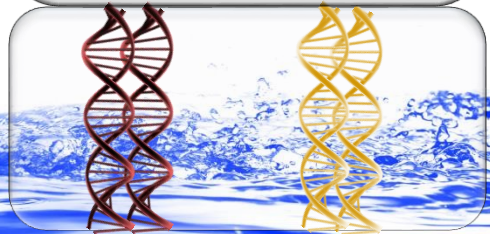
Metagenomikk/
Metabarkoding

Bredspektret påvisning

eDNA

Molekylær analyse
av miljøet
av en eller flere steder
Krepsepest Gyrodactylus

Målspesifikk qPCR/
ddPCR

Målrettet påvisning

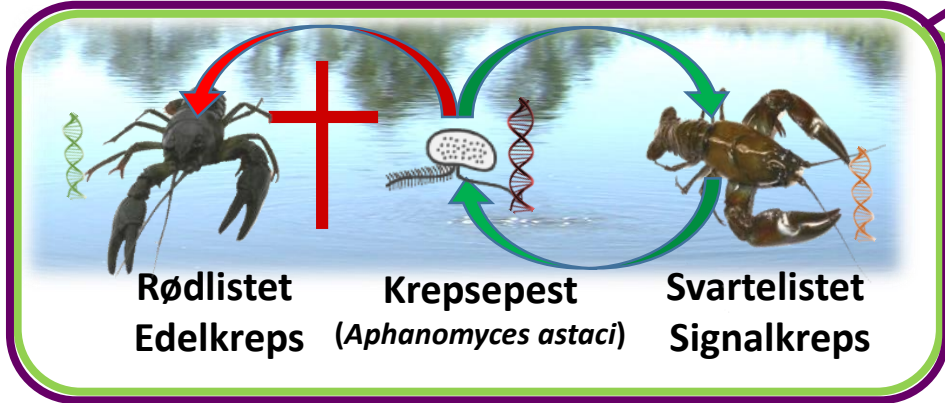

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

Kvantitativ PCR krepsepest

Fra diagnostisk metode til fullskala eDNA overvåkningsverktøy

2009: Diagnostikk vevsprøver

2011: Laboratorieforhold

2012: akvarieforhold

2014: Feltforhold

2015: Validering i felt - vassdrag

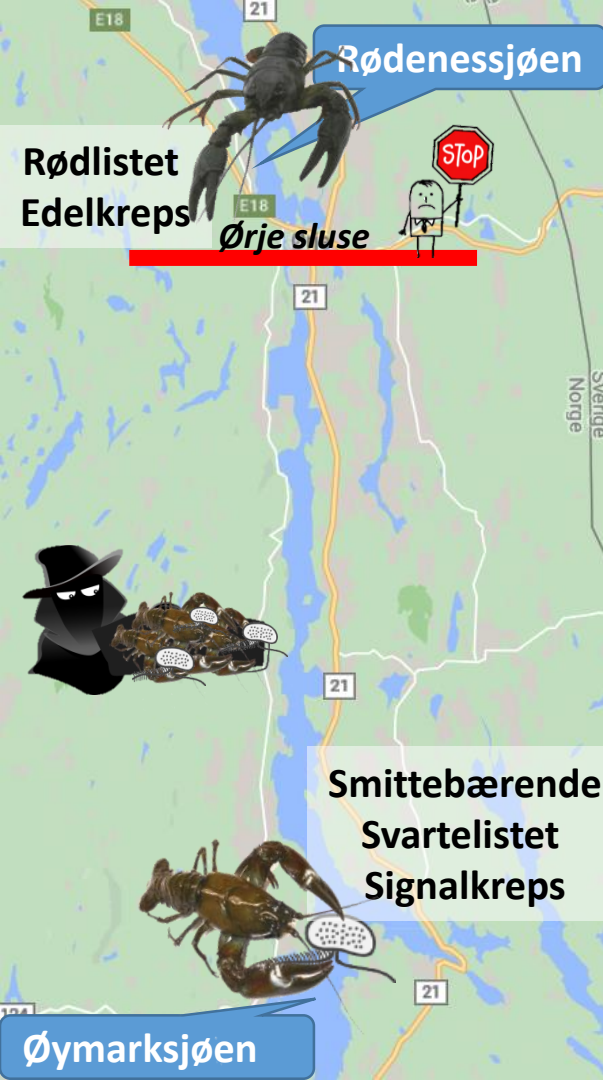

2016: Nasjonal overvåkning

2017: eDNA markører for krepst

eDNA-validering i Haldenvassdraget

Under en varslet krepsekatastrofe

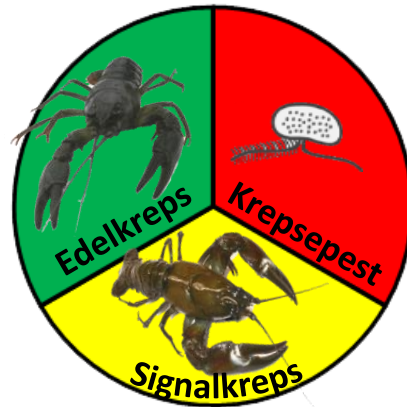

- Ørje sluse (Østfold) stengt siden 2005
 - hindre spredning av krepsepest/signalkreps
- Introduksjon signalkreps = miljøkriminalitet
 - Strafferamme 6 års fengsel
- Signalkreps flyttet ulovlig oppstrøms sluse
 - Oppdaget under overvåkning 2014
 - **Ensbetydende med krepsepest utbrudd**

eDNA-validering i Haldenvassdraget

Under en varslet krepsekatastrofe

- Sammenligne pågående konvensjonell overvåkning med eDNA overvåkning
- Nasjonal overvåkning edelkreps = teinefiske
- Nasjonal overvåkning krepsepest = burforsøk

eDNA påvisning

Burforsøk

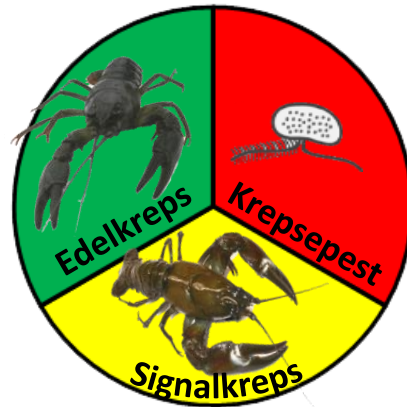
Teinefiske

eDNA-validering i Haldenvassdraget

Under en varslet krepsekatastrofe

Kreps dør i bur før eDNA prøvetaking

eDNA påvisning

Burforsøk

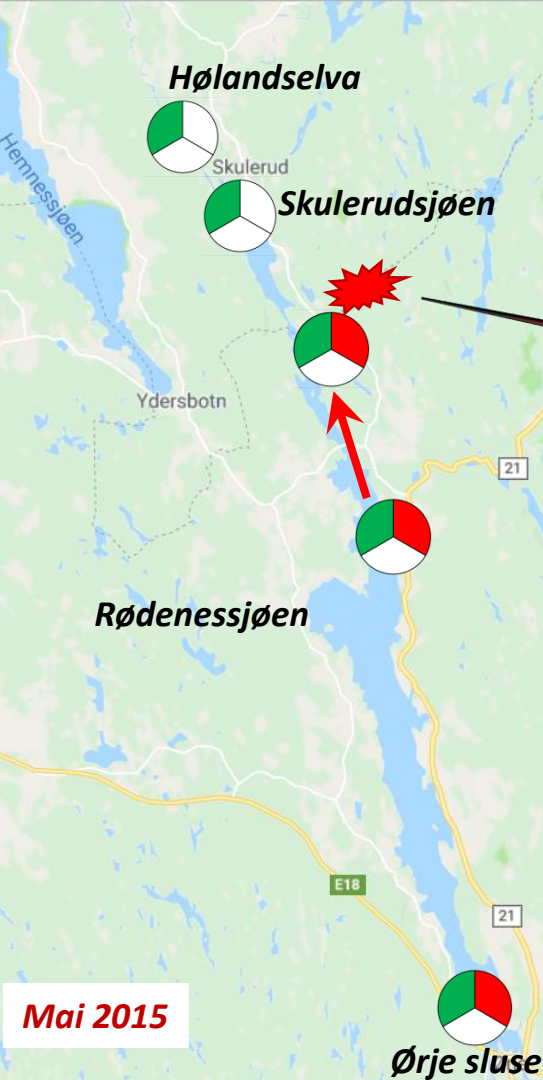

Teinefiske

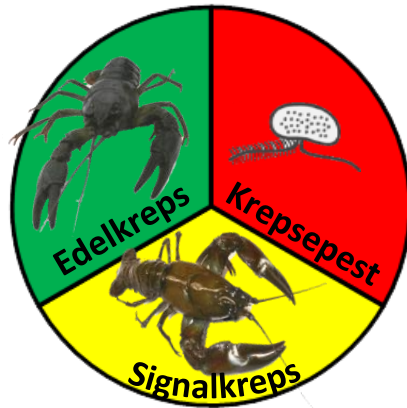
April 2015

eDNA-validering i Haldenvassdraget

Under en varslet krepsekatastrofe

Krepsepest eDNA påvises
~1 uke før krepse dør i bur

eDNA påvisning

Burforsøk

Teinefiske

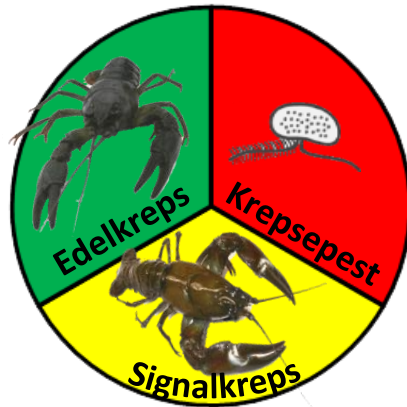
Mai 2015

eDNA-validering i Haldenvassdraget

Under en varslet krepsekatastrofe

Krepsepest eDNA påvises
2,5 uker før kreps dør i bur

eDNA påvisning

Burforsøk

Teinefiske

Juni 2015

eDNA-validering i Haldenvassdraget

Under en varslet krepsekatastrofe

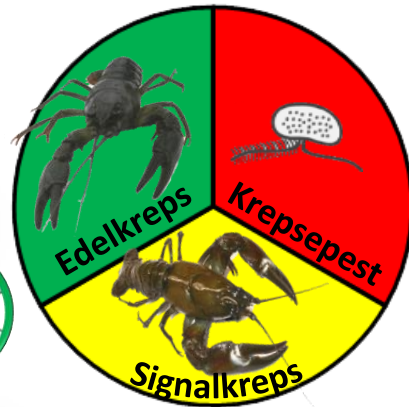
Viktige funn:

- eDNA kan påvise smitte i vannet ~3 uker før burforsøk
- eDNA-spor forsvinner rask etter utbrudd og utryddelse

Påstand: Metode bør kunne erstatte burforsøk

Krepsepest eDNA påvises, ingen dødelighet i bur

Fravær av eDNA og tomme teiner indikerer lokal utryddelse av edelkreps

eDNA påvisning

Burforsøk

Teinefiske

The surveillance programme for
Aphanomyces astaci in Norway 2016

eDNA inn i krepsepest- overvåkning

- eDNA og burforsøk i 2016
- eDNA uten burforsøk i 2017
- Samordnes med nasjonal krepseovervåkning i 2018

eDNA – sporing av Gyrodactylus salaris

Vannfiltrering og eDNA analyse kan bidra til å oppdage smitte tidlig både i natur og akvakultur

Det kan gi bedre helse og velferd, og redusere offer av levende dyr i overvåkning

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

Diskuterer gjerne med dere! Jeg står på speed date stasjon: «Lakselus og biosikkerhet»